

մարդիկ մշակուելու երկրին ապառաժ
լեռներն ու ժայռերն են . մենք այս տե-
ղուանքս մշակելու չենք ելած . այլ մշա-
կուելու յարմար կակուղ հողերուն հա-
մար : Երգառջի կարծիքը զամենքը տգէտ
կը ճանչնայ , և տգէտ ըսելու ատեն զինքն
ալ մէկ տեղ կը խառնէ , բայց այնպէս որ
ուրիշներուն տգիտութիւնը ազգին փնա-
սակար կը ճանչնայ , բայց իրենք ան-
փնաս . որովհետեւ իր դատմունքը բնա-
կան կատարեալ է . ուսկից առաջ կու-
գայ ամենամիասակար երկրորդ կարծի-
քը , որ է՝ ինք իր տգիտութիւնը չճանչ-
նալ . ասով է որ ամենքն ալ իրենք ի-
րենց խելքին և կարծեաց վրայ հա-
մարմունք ունին : Եւ որ համար տգի-
տութենէ առաջ եկած փնասուց դար-
ման մը ընելու խօսք լսածնուն պէս ,
փոխանակ ականջ դնելու և գիտունի մը

լսածին հետեւելու՝ իրենք իրենց ան-
կատար դատմամբ կը սկսին քննել գի-
տունին ըսածը , ու մտքերնուն յարմար
եկածն ընդունիլ , անյարմար երեւցածը
մերժել : Եւ այսպէսով ամէն խրատ ,
յորդոր , ամէն ուղղութեան ճամբաներ ,
հնարքներ պարապը կ'երթան : Ուրեմն
տգիտութեան փնասներէն ազգը ազա-
տել եթէ կ'ուզենք , պէտք է որ ամէն
բանէն առաջ աշխատինք , ճար ընենք
այս փնասակար սովորութենէն դադրե-
ցնելու նախ մենք զմեզ և ետքը զու-
րիշները : Որն որ կրնայ ըլլալ քննելով
այսպիսի սխալ կարծեաց պատճառնե-
րը այնպիսի կերպով մը՝ որ ամենուն
խելքը պառկի . և զայս օրինակով մը
բացատրենք :

(ԳԻՏԻ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒՒ)

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Գ Ի Շ Ե Ր

Ճանաչիցեն դու զգիշերին քաղցրութիւն .

Ունիւնտ

Զիջանէին նըշոյք արիւնդն

Լա լոյսն 'ի բաց ծածկէր յաչաց ծովամոյն .
Լա գոչեցի . Բստուերք որ գայք ձեզ ողջոյն :

Հետախաղաղ զաւերակօք անդ տունջեան ,
Գիշեր , ըզքոյդ հարու վըսեմ գաս խորան .
Գաս ոչ 'ի շուք աշխարհասփիւռ հանդերձեալ ,
Եւլ հեզաճեմ ամէնաճայր աղօտ փայլ .

Ս երինք եւ ներքինք քոյում տէրութեան

Լըկինք եւ երկիր հանուր տեղի տան .

Օ երդ աշխարհակալ 'ի բռանց վշտահար

Յանձնանուէր ձօն դիմեալ սիրաբար

Սողովուրդք 'ի խինդ առբերին

Խաղաղութեանց հաշտ աւետաբերին :

Իբրեւ զի վեհ ազդմանց խաղաղ քո պատկեր

Հանդիսատես յաչաց 'ի սիրտ ոչ հոսէր .

Եւ որրութիւն համբոյր , պարկեշտ լուութիւն

Ի զուգակիրս ըմբռնելով դըրճնդին .

Ի քոյդ հանդիպել ցաւք լուեն տըխուր ,

Լա յարտօսրութուրմն աչս անհրապոյր

Յօդք 'ի քոյդ վըճիտ 'ի ցոլ լուսադեղ
 Երջոյլ արձակեն քան փայլուն բիւրեղ .
 Եյն եւեթ զըւարթ երեւոյթ
 Ի բիւսըն նըսեմ խառնեալ շիջանուտ :
 Սինչ դու մերձիս՝ յոտիցդ 'ի քայլ սիրախորժ
 Օտիք զըզքօսանս մեղմիկ յափանց գրէն խորշ .
 Սերկեալ զիւրեւ ըզկապուտակն ովկէան
 Ի ծայր ծրփմանցն արկանէ սեաւ ծածկարան .
 Յաշխարհածաւալ դու յայն 'ի սլաստառ
 Սատչիս նըկարիչ երփն երփին պայծառ .
 Եւ 'ի հրաշագործ մատանց քոյ գեգեր
 Երկինք երկրորդին 'ի ջուրս , ով գիշեր ,
 Տոյլ 'ի հոյլ աստեղք վառ 'ի բոյլ
 Եւ լուսնին հեզիկ ծաւալեալ նըշոյլ :
 Ի սաւառնել հոլածեւոց քոյ յերկիր
 Ի մրկանունս հողմոց հանգչիս հեշտակիր .
 Յեղեւնածայրս ընդ սաղարթուցըն շըրշին
 Խանդաղատանս որրեալ յախորժ բընութիւն .
 Թփնդ 'ի միջոցէն տըւեալ ջուրք առուին
 Օերդ սեաւ հոպոպիք 'ի ճակատ կուսին
 Սանուածոյ ալեաց տրոհմամբ կրկնասահ
 Օաղկանց համբուրիւ մըրմնջեն ընդ ահ .
 Եւ մանրիկ քո նուագածուք
 Ենդ զուգաւորեն զիւր կռինչ եւ շըշուկ :
 Դու աննախանձ 'ի քո պարգեւս ընդհանուր
 Ենդ դարեւանդ եւ ընդ խոնարհ պատիս դուր .
 Յաշխարհամուտն 'ի դրանց 'ի հիւղս անարգու
 Օւղբընթացիկ ոտամբ կանխեալ այցելու .
 Յոգիս մանաւանդ իջանես անյուշ ,
 Ի զնոքօք բերեալ ըզքո թեւ քընքուշ .
 Եւ ըզտըխուր բիւս աջուկ հըմայեակ
 Ի խառնս անըրջից օծեալ անապակ
 Սերհանես 'ի բնաւից ցաւոց ,
 Յանօրէնն 'ի քուն արձակեալ խայթոց :
 Դու եւ զարձանն անկարեկիր մարդկութեան
 Խընամարկես 'ի դուժ ըզսեաւն արգելան .
 Դու կոչկոճեալ յայն տիպ , յանգոյն կերպարան
 Ոչ նախանձիս պաշտել ըզգիծն աստուածեան .
 Եւ խաւարակերպ ըզնոքօք պարփակ
 Գողանաս յաչաց զանձանցըն վըտանդ .
 Ոչ ըզկապուտեալ խոր վիրառնութիւն ,
 Ոչ թանձր ըզշղթայս ժանգահար յարիւն
 Ոչ զանթաղ հայել գերեզման
 Եւ յուսակոտոր զմահ կոչել միայն :
 Բեզ ակընկալ մընան անդուստ , ով գիշեր ,
 Որբ , սիրելին անմըտերիմ , անոք ծեր .
 Բեւ 'ի նորա սիրտ յիշատակն անցեալ մօր ,
 Եւ զանձն յորդւոց պար երազէր ալեւոր .

Դու եւ զպարուրեալ սիրտ 'ի սուգ խաւար
 Լծես ուր նորին ծրարի պատառ .
 Ի վէմն՝ ուր սրբտին 'ի տիպ արձագանգք
 Սիրելւոյն անուան սիրաշնչէն վանգք .
 Եւ քարտէսն այն հաւատարիմ
 Յարտասուաց 'ի շեթ կրնքի մըտերիմ :
 Լիէ փայլեաց , մի երազես , ով գիշեր .
 Օքեզ զըրահետն յանշաւիդ ծով պաղատէր .
 Ի բեւեռեալ աչացդ աստեղց ցոյց զուղին .
 Եւ ըզփառաց պարզեա մատեանս Լնեղին .
 Սինչ բիւրեղադէտ աչաց խուզարկու
 Օանհուն պուղելով խորոցն յաճաչու ,
 Իբր 'ի բըրածոյս շողող անդամանդ
 Սերհանցէ զակունս մեզ լուսաթաղանդ ,
 Որ 'ի ճեմըդ գարշապարին
 Բիւրք բիւրուց յաւերժ փայլ 'ի փայլ սրբութին :
 Եւ մինչ ճաճանչք ամբարձաթռիչ տըւրնջեան
 Կամակորեալ ըզնրպատակն յոր լույան ,
 Ոչ վեր յանմահ գահոյս զուղին ակնարկէն
 Եւ 'ի զարմանս անձանց ըզմիտ փոխարկէն ,
 Դու ըսքանչելեօք զոր քեւ վերհանես՝
 Սեծամեծ իմաստս 'ի մեզ սերմանեա .
 Ի քեզ սիրտ 'ի խորս անձին ընկուզեալ
 Դիտէ զիւր նըսեմն 'ի լոյսդ առկայծեալ .
 Եւ զաւուր ներգործեալ արատ
 Յարտասուաց առուս լըւանաս առատ :
 Յանդորրաշունչ քո չըգիտեմ առ իմ սիւզ
 Օուգախառնի մահու թախիծ քաղցրասուզ .
 Սերաբերեալ երազասոյր թեւք սրբտից
 Լի սուրբ սեմօք թեւեն հըսկեալ լալօնից .
 Լնդ վիմատառեալ ոսկերք եւ աճիւն
 Խորախօս ընդ սիրտ ազգէն սօսափին .
 Եւ կենդանութեան դատարկեալ սափոր
 Ոչ եւս այլ յուսոյն լընուլ 'ի ծործոր ,
 Լքտապուաց պահանջեն ըզցօղ
 Լքտօսր 'ի նոցուն կենսախառնեալ հող :
 Ո՛հ եւ իմ ընդ լույանել քոյ լապտերաց
 Եւ իմ անդ վերաթեւէ սիրտ տրտմազգեաց .
 Ողջունել ըզյիշատակս եւեթ տըխուր ,
 Օ՛ի չիք այլ ծոց յոր զաչաց դառն արկից ջուր .
 Սինչ ինձ դամբանին վէմ ցրտասարսուռ
 Կանգնի սիրելեաց խտրոց անհամբոյր . . .
 Տարածին անձկաւ բազուկք դողդոջուն . . .
 Լնաղ , բայց նոքա սրացան անդրադոյն
 Յորոց յիսն աղբերացաւ կեանք
 Լըբերքն ըսպառեալ՝ մընամ սին վըտակ